

STEKLAR

Glasilo OZD STEKLARNE »BORIS KIDRIČ« in STEKLARSKE ŠOLE
Leto 17 **Rogaška Slatina** **oktober 1989**

Po spremenjeni zakonodaji

Kako bomo izplačevali sredstva za BOD?

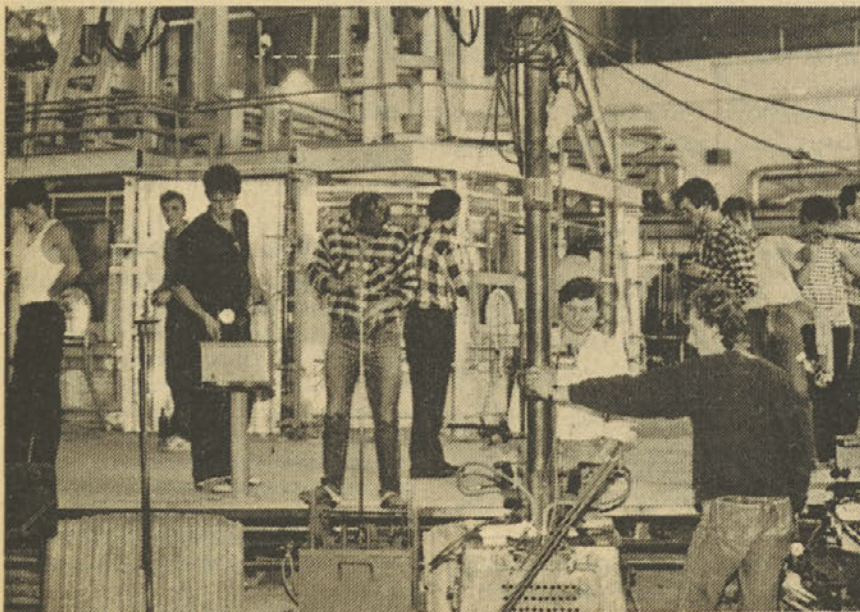
Zaradi neskladja izplačil osebnih dohodkov »OD«, z rezultati poslovanja je skupščina SFRJ na seji Zveznega zbora 29. 9. 1989 sprejela »Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju«. Razglašen je novi »31. člen« v Uradnem listu SFRJ, št. 58. Pravna oseba, v našem primeru TOZD, ki določa znesek sredstev za bruto osebne dohodke na podlagi rezultatov poslovanja izplačuje akontacije osebnih dohodkov (BOD) v skladu s svojim splošnim aktom, kateri pa mora biti usklajen z družbenim dogovorom, kolektivno pogodbo oziroma zakonom.

OD naj dosegajo 90% rast življenjskih stroškov!

Kadar se ne ugotavljajo rezultati poslovanja, med periodičnim obračunom, se izplačujejo mesečne akontacije BOD največ v višini do zneska BOD na delavca v prejšnjem mesecu, pove-

čanega za 90 % rasti življenjskih stroškov v republiki oziroma pokrajini v mesecu za katerega se opravi izplačilo.

Za oktober 89 se mesečne akontacije BOD izplačajo največ do zneska povprečnega BOD, izplačanega na delav-

Nova kadna kristalinska peč, velika pridobitev Steklarne. (foto Z.N.)

Preberite!

Kadna peč za kristalin KP-3 2

O investicijski dejavnosti 3

Uspešna prodaja na domačem trgu 4

Pomembna pridobitev znanja in izkušenj 5

Prvi vzpodbudni rezultati 6

Prijetna osvežitev ponudbe na domačem trgu 8

Štipendiranje in zaposlovanje zadnjih nekaj let

Varstvo pri delu 10

Čas streznitve

Dvodnevni izlet v Kopački rit 12

Podsredški grad 13

Razstava inovacij celjske regije 14

Kadrovske zanimivosti 15

Za razvedrilo 16

ca za avgust 1989, povečanega za sorazmeren del BOD iz rezultatov poslovanja za obračunsko obdobje I-IV. 1989 in za rast življenjskih stroškov v septembru glede na avgust 89. Tako izračunan znesek BOD na delavca se lahko poveča za 90 odstotkov rasti življenjskih stroškov v republiki oziroma avtonomni pokrajini v oktobru glede na september 89. Mesečne akontacije BOD se izplačuje največ v dveh delih, po poteku meseca.

Določbe 31. a člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju se uporabljajo za izplačevanje akontacij BOD od 1. 10. 1989 do 31. 3. 1990.

V soglasju z 9. odstavkom 31. a člena je zvezni sekretar za finance objavil Ur. listu SFRJ 63/89 »Pravilnik o načinu sestavljanja obračuna sredstev za izplačilo bruto osebnih dohodkov«, ki začne veljati s 14. 10. 1989 leta.

Primer izračuna:

Kaj te novosti pri izplačevanju akontacij BOD pomenijo za tozde Steklarne:

Če upoštevamo in izhajamo iz vrednosti neto točke na mesec avgust 89, (bila je 15.000 dinarjev) predvidevamo da bo isto število zaposlenih z enakimi zneski dodatkov v primerjavi z izplačili za opravljeno delo, pri rasti življenjskih stroškov oktober 89: september 89 37% bi vrednost točke za mesec oktober lahko bila:

$$15.000 \times 1,509 \times (1+37 \times 0,9) = 30.170 \text{ dinarjev}$$

Takšna neto vrednost točke pa bi lahko bila upoštevana le če ustvarjeni dobiček po periodičnem obračunu zagotavlja takšno akumulacijo da so izplačila usklajena z »Družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SR Sloveniji.

Nedorečen je način usklajevanja izplačil na ravni DO. Nesmiselna je rešitev, da se obračun izplačila akontacije BOD opravlja strogo za mesec, kar pomeni, da nižje izplačilo, v primerjavi z dovoljenim po zakonu, ne moremo prenašati v naslednji mesec, kar ima za posledico, da smo v obračunskem mesecu izplačali nižje akontacije BOD in osnova za obračun sredstev za BOD v sledečem mesecu je nižja. To pa pomeni, da bodo vse pravne osebe skušale izplačevati najvišje možne akontacije dovoljena po Zakonu, tiste ki jim bodo to poslovni rezultati dovolili in tiste, ki to ne bodo z rezultati upravičile normalno, če bodo likvidne.

Postavlja se vprašanje ali bo to na kratki rok res prispevalo zmanjšanju inflacije ali obratno?

Prepustimo odgovor na vprašanje času.

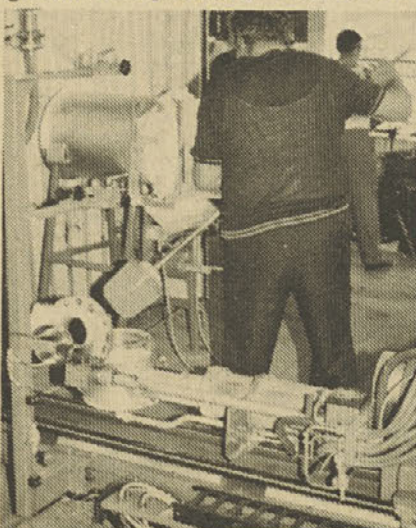
IVAN KORAŽIJA

Pomembne pridobitve v Osnovni izdelavi

Kadna peč za kristalin – KP-3

V ponedeljek, 2. oktobra smo uresničili dolgoletno željo. Poskusno je začela obratovati kadna peč za proizvodnjo kristalin stekla. To je sodobna kadna peč, ki ima kapaciteto 14 ton v 24 urah. Za tehnološko gorivo se uporablja zemeljski plin. Ima osem delovnih odprtin torej lahko v eni izmeni dela osem steklarskih brigad. S to pečjo smo mnogo pridobili. Napaka stekla se je občutno zmanjšala in se giblje med tremi in desetimi odstotki, kar je seveda odvisno od izdelkov, ki jih proizvajamo in zahtevnosti kupcev oziroma kriterijev kvalitete.

Tudi pogoji dela so se izboljšali, saj imamo stekleno maso vedno na enaki gladini. Tudi prostora je več, torej ste-

Vakuumski nabiralec je pomembna pridobitev za kvalitetnejše izdelke. (foto Z.N.)

klarji niso tako natrpani na delovnem odru. Moram pa takoj poudriti, da je še kljub temu vroče, saj taljenje poteka kontinuirano na temperaturi 1460-1480°C.

Pa naj bo dovolj, naj nekaj povedo še drugi.

Stanko Podhraški – mojster brigadir

Zares so se izpolnile obljube, da steklo ne bo več »vindik«. Kvaliteta je za sedaj res dobra, le tu in tam se še pojavijo mehurček. Sedaj izdelamo več bruto kosov in I. vrste je 20% do 30% več. Izboljšali so se pogoji dela, steklo je vedno na isti višini, več je prostora na odru, peč je obrnjena kot smo si želeli. Takšno peč bi morali zgraditi že mnogo prej.

Želim le, da bi imeli dovolj naročil, da bomo lahko dobro delali, proizvedli več dobrih kosov in tako tudi dobili več v žep.

Vprašanje kadrov pa je na tapeti vsak dan. Veliko delavcev je v bolniškem staležu in še več v postopku za prekvalifikacijo. To zahteva predvsem mojstre in pomočnike. Priti do dobrega steklarja pa traja precej časa. V naših pogojih in načinu dela traja to celo do 10 let. Mislim, da bi dobili več steklarjev in pri njih povečali interes za učenje z večjimi plačami, boljši pogoji dela in z boljšimi medsebojnimi odnosi.

Pri učenju v učnih brigadah pa bi rekel, da morajo učitelji praktičnega pouka zahtevati več od svojih učencev in jih postopoma učiti izdelovati vse težje artikle, oziroma zahtevnejše tako, da ko pridejo v redno brigado ne bi imeli več težav.

Vinko Srbčič – delovodja

Končno smo dočakali dan, s katerim se je pričelo novo obdobje ali »boljši časi« v proizvodnji kristalin stekla. Če pogledamo nazaj, se lahko vprašamo, kako je bilo mogoče delati v takšnih težavnih pogojih in slabo kvaliteto stekla, kot je bila na zastarelih lončenih pečeh. Tudi odgovornost za kvaliteto stekla pri vseh odgovornih in neodgovornih, čeprav se je vedelo da je bilo vprašanje kvalitete stekla, le vprašanje v novi tehnologiji in v novih pečeh.

No pustimo zgodovino, sedaj ko imamo novo peč je pred nami tudi **2**

večja odgovornost za samo proizvodnjo.

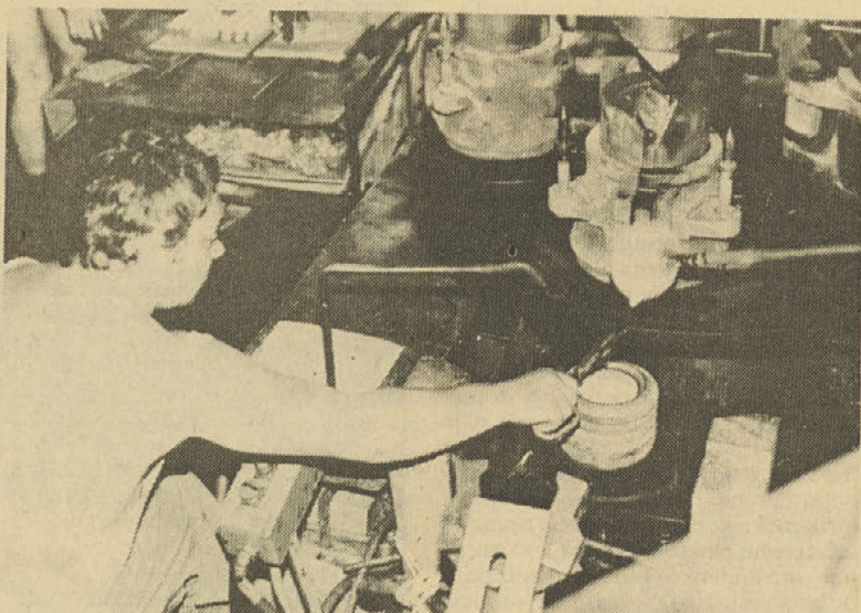
Kvaliteta stekla dosega visok nivo, katerega tudi potrebujemo za naše zahtevne proizvodne programe. Tovrstna proizvodnja menim, da je dovolj obetavna, čeprav smo kadrovske »zelo šibki«. Toda sedaj je naloga celega kolektiva, da resno pristopi k celovitemu programu.

Sedaj poteka delo v dveh izmenah, ki sta enakomerno zasedeni in temu dejstvu se bodo morale prilagoditi tudi Servisne dejavnosti.

Racionalizacija proizvodnih perspektiv in pripomočki za lažje delo!

Želja, da bi zmanjšali fizični napor steklarjev pri proizvodnji steklenih izdelkov, nas je pripeljalo do tega, da smo v tehnološki proces vključili drobne pripomočke. V nekaterih primerih je prisoten tudi ekonomski vidik. Kot primer lahko vzamemo stiskanje pepelnikov, krožnikov itd. V drugem primeru je prisotna tehnologija dela, ki z uvedbo določenih strojev in pripomočkov omogoča izdelavo določenih novih artiklov. V mislih imam predvsem injekcijske stiskalnice za izdelavo pecljev in steklenih palic za lestence.

Nekatere stroje pa smo uvedli v tehnološki proces zaradi kvalitetnih zahtev. V mislih imam vakuumski nabiralec (saugspeiser), ki smo ga pred dnevi dali v poskusno proizvodnjo.

Kiko stiskalnica, tudi eden pomembnih delov pri oblikovanju stekla. (foto Z.N.)

Drobni pripomočki, ki so trenutno vključeni v tehnološki proces pri nočni proizvodnji so: polavtomatska hidravlična stiskalnica, KIKO stroj, injekcijske pnevmatske stiskalnice, rotacijska hidravlična injekcijska stiskalnica, vakuumski nabiralec, električni in pnevmatski vrtilcec pip, veliki bobni na zemeljski plin, majhni bobni in steklarska klop.

Za medgrevanje nogic in izdelavo posebej kvalitetnih kelihov, stroj za

odpiranje in zapiranje modelov, stroj za hlajenje in odbijanje steklarskih izdelkov.

Pri uvajanju teh strojev in pripomočkov v obratovanje pa so bile in so še določene težave. Prav zaradi tega je potrebno dosti osebne angažiranosti in strpnosti vseh. Tu mislim na tiste, ki s temi pripomočki delajo in tiste, ki tovrstno proizvodnjo vodijo.

LEOPOLD OGRIZEK

Aktualno

O investicijski dejavnosti

Preden bom pisal o nadaljnjih smereh in konkretnih akcijah na področju investicij je prav gotovo pravilno izvršiti kratko analizo poteka investicij.

Pri izvajanju gradbenih, montažnih in zaključnih del na kadni peči 3 se lahko samozavestno zadovoljimo z zaključkom »konec dober, vse dobro«. Podrobnejša analiza pa nam pokaže, da je ob gradnji peči le bilo nekaj težav na katere bo v prihodnje potrebno bolj paziti in sicer:

– akcije pred pričetkom rušenja oziroma izdelave nove peči so bile razmeroma dobro koordinirane in pripravljene. V bodoče je potrebno še bolj natančno načrtovati razne detajle in časovni potek gradnje,

– po vzoru gradbenih operativ je v bodoče potrebno določiti odgovornega operativnega vodjo za čas grad-

nje. Le ta naj bi imel začasno delovno mesto ob peči in operativno koordiniral vsa dela in to v celotnem delovnem času (najmanj 12 ur dnevno),

– dela, ki jih prevzamejo ekipe iz Steklarne se morajo opravljati pod nadzorstvom operativnega vodje. Z drugimi besedami povedano tisti delavci iz vzdrževanja, ki so določeni za dela pri investiciji ta čas ne smejo opravljati drugih dejavnosti brez soglasja operativnega vodje,

– za stroje in naprave, ki jih potrebujemo pri izvajanju del na investicijah moramo imeti ustrezno rezervo, kajti sicer prihaja do nemogočih zapletov, (v našem primeru viličar) in razprav ali

je pomembnejša tekoča proizvodnja ali na investicijah,

– dokončanje zaključnih del na takšni investiciji je potrebno planirati v nadaljevanju izgradnje neprekinjeno, ter za ta dela v bodoče skrajšati rok,

– odgovorne in strokovne osebe, ki opravljajo strokovna dela na investiciji, se v času te dejavnosti ne sme obremenjevati z drugimi dopolnilnimi dejavnostmi (delo v samoupravnih komisijah, reševanje nekaterih drugih problemov, kateri sicer spadajo v delokrog) tako da lahko vso energijo porabijo za tekoče planiranje del in reševanje problematike. Naj poudarim, da je razvojna služba organizacijsko tako sestavljena zato, da s tekočimi proizvodnimi problemi ni pretirano obremenjena.

V smislu analize poteka bi lahko še marsikaj napisali, vendar je na tem mestu smiselno razpravljati le o delih in prijemih, ki se tičejo širšega kroga delavcev Steklarne.

Gradnje obrata družbene prehrane – po načrtih!

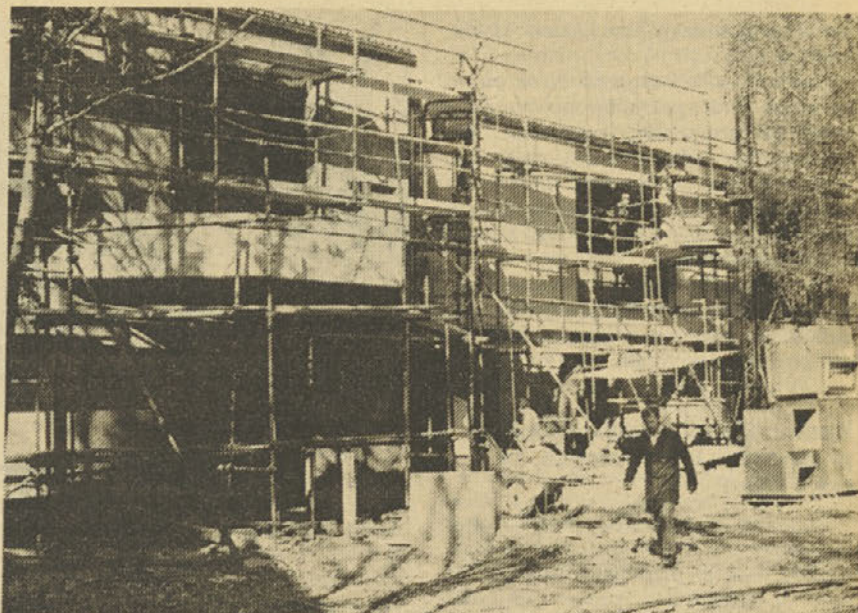
Izgradnja objekta družbene prehrane poteka po terminskem planu in projektni dokumentaciji. Na manjših detajlih smo ugotovili, da projekti niso povsem usklajeni. Problem predstavlja zlasti kar glavni projekt, ki je vanj vnesel korekcije, ki so nastale zaradi vgradnje vodovoda, ogrevanja in prezračevanja. Nastalo je nekaj več dela tudi pri elektroinstalacijah, predvsem na našo željo. To je zahteva po prestativni sireni, radio antene, dodatni priključki, ki bodo omogočili uporabo obstoječih električnih kotlov za kuhanje (predvideni so bili novi s plinskim kurjenjem). Nadalje so dodatna dela nastala zaradi spremembe projekta pri talnih oblogah zamenjave poda »Viniflex« s keramiko, spremembo strehe (zračnika na slemenu in podaljška slemen) in sprememba kvalitete ometov. V splošnem v gradbeništvu zagovarjamo tezo, da je do 5% dodatnih del bolj ali manj običajna praksa.

Preostale investicije iz programa modernizacije in rekonstrukcija proizvodnje kristalina in kristala bodo potekala po sledečem planu:

- adaptacija, montaža opreme v kislini polirnici v mesecu novembru, izjema je žerjav, ki bo montiran konec januarja,
- montaža hladilne peči tudi v novembru
- rušenje in izgradnja lončene peči, kot zadnje iz paketa investicijskega programa s startom v decembru ali šele januarja.

Tudi izven Rogaške živahno!

Za zelo pomembno smatram omeniti investicijsko dejavnost dislociranih

Dela na obratu družbene prehrane potekajo po terminskem načrtu. (foto Z.N.)

tozdov. Dekor iz Kozjega je pripravil kompletan investicijski program za proizvodnjo embalaže, za potrebe steklarstva in druge potrebe. Ocenjena vrednost naložb znaša cca 3.5 milijona DEM. Program predvideva zelo različne vire, kot so tuji krediti, razvojni dinar, bančna sredstva, lastne vire itd.

Posebej moram poudariti, da je proizvodna hala, ki je tudi del programa že izdelana.

Program embalaže kot takšen je za kraj Kozje zelo zanimiv zaradi bližine papirnice Krško, ki proizvaja večino surovin. Doslej tudi nisem slišal, da se katera od tovarn embalaže otepa z velikimi izgubami. Menim, da je naložba v okviru predvidenih sredstev zanimiva in jo velja podpreti.

Projekt kadrovsko ni posebej zahteven, kar je v tem trenutku za Steklarno pomembno saj bi le zelo težko kadrom

ponudili možnost reševanja stanovanjskega problema.

Tozd Tehnokristal iz Kardeljevega je na najboljši poti, da pride do nove primerne lokacije (z minimalnimi sredstvi) ter do legalizacije obstoječega objekta. To nam daje možnost, da obstoječi objekt prodamo in denar vložimo v nov objekt na novi lokaciji.

Tozd Dalmacijakristal iz Vrgorca z manjšimi zamudami izvaja gradbena dela pri adaptaciji in razširitvi kislinke polirnice. Zelo aktivni in kaže da tudi uspešni so pri pridobivanju sredstev (iz raznih skladov) za nadaljevanje investicij v družbeno prehrano.

Resno lahko računamo s tem, da bodo do dopusta v prihodnjem letu nekateri zelo kritični problemi v Vrgorcu rešeni.

CIRIL MOČNIK

Nekateri podatki o gibanju prodaje

Uspešna prodaja na domačem trgu

Na domačem trgu smo v letošnjih devetih mesecih prodali za 97.532.000.000 dinarjev naših proizvodov.

Ker zaradi hiper inflacije v letošnjem letu dinarski pokazatelji ne dajo realne slike je pripravljeno za ilustracijo nekaj podatkov o gibanju prodaje

na domačem trgu v tričetrtletju.

Prodali smo skupaj 2.212.000 kosov. Od tega 842.000 kosov svinčenega brušenega stekla, 55.000 kosov svinčene-

ga gladkega stekla ter 1.315.000 kosov kristalin stekla.

V povprečju smo mesečno odpremili 245.000 kosov oziroma dnevno 10.600 kosov, kar ustreza volumnu dveh kamionov – 5 ton nosilnosti.

Beležili smo sledečo strukturo prodaje po odjemalcih:

- 82% grosistične trgovske DO
- 13% lastne prodajalne
- 3% predelovalci
- 2% ostali

S cenami smo sledili devalvaciji ter inflaciji!

V letošnjem letu smo zaradi omenjene inflacije tekoče poviševali cene z mesečnimi višanji cen.

Visoke obrestne mere ter plačilni rok na domačem trgu, ki se gibljejo v glavnem od 30-60 dni, pa so delno izničila naša prizadevanja za ohrajevanje oziroma dvig realne vrednosti oziroma cen naših proizvodov.

Kljub vsemu pa so cene gotovih izdelkov ter polizdelkov na domačem trgu tudi realno nekoliko porasle proti prejšnjemu obdobju (leto 1988).

Naj omenim nekoliko primerov cen naših izdelkov v maloprodaji:

Naprima šest kelihov za vino v desenu ALEKSANDER je stalo v mesecu oktobru 5.603.500 din ali komplet za kompot v desenu SOČA pa kar 9.822.600 din.

Najcenejši izdelki katere ponujamo kot posamezen izdelek kot npr. mini vaza, svečnik, mini pepelnik itd., stanejo od 1.000.000 din naprej. Zgoraj navedene cene veljajo v maloprodaji v Sloveniji, medtem ko so cene naših izdelkov v nekaterih drugih republikah še večje zaradi višjega prometnega davka (v SR Srbiji je prometni davek višji kar za 4,5%, tako za izdelke iz svinčenega kristala kot kristalin stekla).

Povpraševanje presega ponudbo!

Kljub omenjenim visokim cenam naših izdelkov pa še vedno beležimo precejšnje povpraševanje po naših izdelkih. Zalog gotovih izdelkov v letošnjem letu skoraj nismo imeli.

Po povišanju cen v mesecu septembru, pa je evidentno padanje prodaje v maloprodajah. Pričakujemo, da bo

mo občutili deleno padanje prodaje v steklarni v mesecu oktobru.

Predvidene spremembe prodajne politike

Ob usmeritvi Zveznega izvršnega sveta za prehod na tržno gospodarjenje je le-ta sprejel predpise, ki narekujejo spremembo pri formiranju cen.

V Steklarni smo se odločili, da bomo najkasneje do konca leta prešli iz sistema maloprodajnih cen v sistem proizvajalčevih cen. Ob prehodu na drugačen način formiranja cen pa naj bi hkrati tudi skušali doseči skrajševanje plačilnih rokov. Prehod na neto oziroma proizvajalčeve cene predvidevajo tudi ostali proizvajalci stekla v Jugoslaviji. S predvidenim skrajševanjem plačilnih rokov naj bi se delno izboljšala likvidnostna plat prodaje.

Finačna disciplina partnerjev na domačem trgu – zadovoljiva

Ob zakonskih spremembah (ukinitve zakona o zavarovanju plačil s 30. 9. 1989) smo v Steklarni poostriili spremljavo terjatev. Tako postopno izvajamo selekcijo naših kupcev s tem, da nesolidnim plačnikom omejujejo prodajo izdelkov.

Trenutno nimamo neporavnanih terjatev, razen neplačanih zamudnih obresti, za katero pa teče akcija za izterjavo. Trenutno imamo za približno 2,5 milijardi din neplačanih zamudnih obresti, kar glede na celotno prodajo ter glede na splošno situacijo v Jugoslaviji vsekakor ni visok znesek.

Obeti za prihodnost

Ob predvidenih in nedvomno nujnih spremembah tako v političnem kot gospodarskem življenju v Jugoslaviji bo nedvomno prišlo do izrazitih sprememb. Slej ko prej se mora izvršiti selekcija v smislu uspešnih ter neuspešnih firm. Pričakujemo lahko povečano število brezposelnih ter povečano s tem še nadaljnje zmanjševanje potrošnje ter zmanjšano prodajo naših izdelkov, kateri niso nujno potrebni za življenje in služijo za pokrivanje sekundarnih potreb človeka.

Ne glede na sedanjo situacijo pa vidimc dolgoročno ugodno perspektivo pri prodaji naših izdelkov na domačem trgu, seveda ob določenih nujnih spremembah v sami Steklarni.

Za pričakovati je močno selekcijo naših kupcev v prid specializiranih podjetij. Tudi skozi poostreno finančno disciplino sledi nujna selekcija kupcev tako veleprodaje kot maloprodaje.

V bodoče bo verjetno specializiranih veleprodajnih in maloprodajnih podjetij za prodajo stekla, vendar bo bolj profesionalno delo tistih, ki se bodo obdržali. Nujno pa bomo morali izvesti spremembo tudi znotraj naše DO v smislu kvalitete, sortimenta, dobavnih rokov, embalaže, designa idr.

Skratka tudi na domačem trgu bo slej ko prej treba delati tako, kot že dolgo časa delamo v izvozu.

Ob takšnih spremembah v Steklarni pa nam bo domače tržišče tudi v prihodnje odprto širokih vrat.

MIRAN GAJŠEK

Ob intenzivni investicijski dejavnosti zadnja leta

Pomebna pridobitev znanja in izkušenj!

Zaradi vse večjih potreb po večji in kvalitetnejši proizvodnji smo v naši delovni organizaciji pristopili k modernizaciji proizvodnje, v kateri je zajeto povečanje kapacitet v kislinski polirnici, zamenjava tračne hladilnice z večjo, nabava vakuumskega nabiralnika ter zamenjava stare lončne peči za kristalin z novo kadno pečo na kateri poteka proizvodnja neprekinjeno. To je predstavljalo v fazi modernizacije največji delež, tako stroškovno kot tudi organizacijsko. Sedaj je izgradnja kadne peči za taljenje kristalin stekla uspešno za nami, zato se lahko na kratko ozremo na sam potek gradnje.

Naloga, katera je bila pred nami je bila znana, saj je tokrat nismo opravljali prvič. Na osnovi izkušenj, pridobljenih pri izgradnji prejšnjih peči smo

si predhodno izdelali podroben terminski plan, v katerem smo natančno določili kdaj se bodo katera dela začela in kako dolgo bodo trajala. Kljub

Marjana Korez kontrolira kakovost kozarcev za šampanjec. (foto Z.N.)

temu je že v samem začetku prišlo do nepredvidenih težav zaradi tega, ker je oprema od dobavitelja peči firme SORG prišla prepozno. To pa je pov-

zročilo krajšo zamudo in nekaj težav pri usklajevanju del med posameznimi skupinami.

Gradbena dela je izvajalo več skupin in sicer:

- delavci INGRADA so opravili vsa gradbena dela v kleti od izkopa do betoniranja temeljev za jekleno konstrukcijo in dimni kanal.

- delavci obrtne zadruge KUNA GORA so sodelovali pri rušenju stare peči, ter opravili vsa zidarsko šamoterska dela pri novi peči

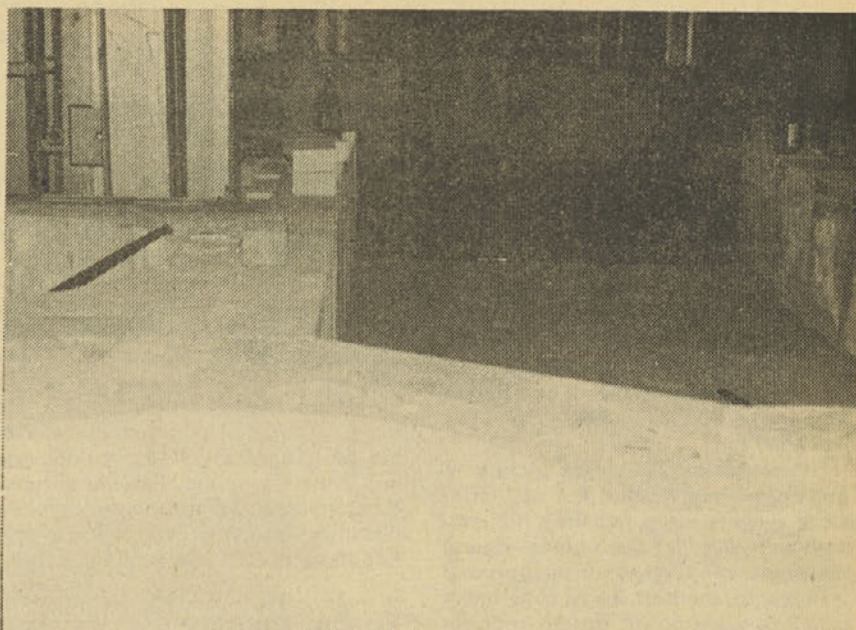
- delavci gradbene skupine tozda Servisna dejavnost so izdelali dimne kanale, položili keramične ploščice okrog peči, poleg tega pa so sodelovali pri vseh delih, ki sta jih opravljali drugi dve skupini.

Ključavničarska dela so opravili:

- delavci obrtne zadruge KUNA GORA so izdelali in montirali kompletno jekleno konstrukcijo in ankeražo peči, delno montirali uvoženo opremo, izdelali in montirali sistem za vlaganje zmesi in mletje steklenih črepij, ter instalacijo zemeljskega plina

- delavci ključavničarske skupine tozda Servisna dejavnost so demontirali konstrukcijo in opremo stare peči; za novo peč pa so montirali del uvožene opreme, izdelali sistem za vodno hlajenje peči, izdelali delovni odes pripadajočimi instalacijami ter opravili še ogromno manjših opravil, katera so omogočila, da so druge skupine delale nemoteno in da se je proizvodnja začela pravočasno

Elektroinstalacijska dela in montažo elektroopreme so kompletno opravili delavci elektro skupine tozda Servisna dejavnost

Pretočni kanal nove kadne peči. (foto Z.N.)

Izkoristiti nakopičeno znanje!

Pred samim začetkom proizvodnje na novi peči pa je bilo potrebno na drugo lokacijo prestaviti še tračno hladilnico. Kljub temu, da tehta glavni del tračne hladilnice več deset ton, nam ga je uspelo na novo lokacijo premakniti v enem kosu. Vendar pa še vsa dela niso končana, saj bo v kratkem potrebno izdelati še zračno hlajenje peči ter instalacijo za rezervno kurjenje z ekstra lahkim kurilnim oljem.

Zdaj se prav gotovo lahko vprašamo, kaj smo se ob gradnji novih peči v zadnjih letih naučili. Gotovo je, da imamo zdaj že toliko izkušenj, da dobro vemo kje so dobre in kje slabe

strani. Če bomo, ko bo za to prišel čas, remont katere od kadnih peči izvajali sami, bi moralo biti delo zaradi dosežanih izkušenj opravljeno zares optimalno. Nekoč bo treba prenehati verjeti samo v tuje znanje in izkušnje in se otresti lastnega nesamozaupanja, posebej še zato, ker postaja znanje danes največji strošek.

Mislím, da bi se bilo na koncu treba zahvaliti vsem delavcem, ki so sodelovali pri gradnji nove peči, posebej pa še delavcem tozda Servisna dejavnost za vso požrtvovalnost, saj jih je veliko delalo po 16 ur dnevno brez prostih sobot in nedelj.

F. Ž.

Leto dni po prvih načrtih o izvajanju informacijskega sistema

Prvi vzpodbudni rezultati!

Po daljšem premoru se zopet oglašamo v glasilu Steklarne Boris Kidrič. Načrtovana računalniška obdelava podatkov: katalog artiklov Steklarne, izračun kalkulacije in obračun vskladiščene proizvodnje je stekla. Katalog artiklov in izračun kalkulacije že v mesecu aprilu, dočim obračun vskladiščene proizvodnje je zaradi svoje kompleksnosti bil testno preizkušen za mesec avgust, uporabil pa se je za obračun v mesecu septembru.

Opravljeno je bilo obsežno delo!

Po programu naj bi računalniška obdelava stekla v mesecih februar-marec. Časovni zamik, je nastal zaradi tega, ker smo morali najprej pošifrirati vse artikle. To nam je vzelo precej časa

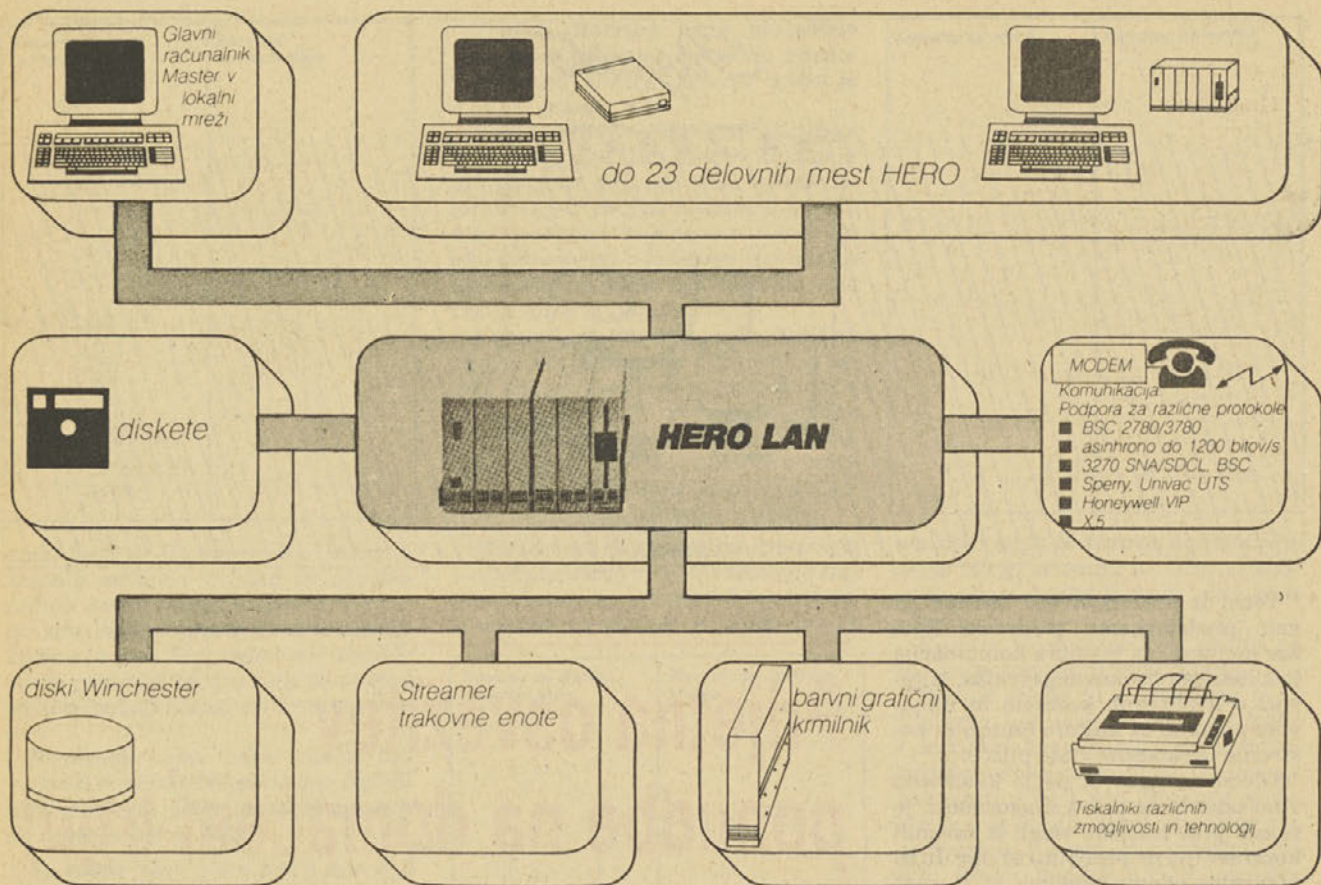
saj je artiklov okrog 5000. Vsakemu artiklu smo morali zapisati njegovo številko - šifro izdelka, povedati njegovo osnovno obliko, povedati kateri desen se na katero osnovno obliko brusi, definirati vrsto stekla, definirati namembnost. Nato smo morali vnesti

v računalnik vse planske cene, ki se uporabljajo za izračun kalkulacije tako za osnovno izdelavo, za dodelavo in za brušenje. Vpisati smo morali v računalnik vso embalažo, ki se uporablja in ji dodati planske cene. Iz vsega tega je razvidno, da nas je v prvi fazi naše naloge čakalo največ dela, kajti potrebno je bilo ažurirati vse matične podatke, ki se uporabljajo pri teh programih.

Programi so stekli!

Da pa so programi zaživel in nam podali željene rezultate, smo morali posameznike, ki bodo v bodoče te pro-

STEKLAR

Možna konfiguracija računalniškega sistema, ki ga imamo tudi mi.

grame uporabljali usposobiti in jih pričuti za delo z računalnikom. Kot pomoč pri delu pa smo napisali tudi navodila. Prvi mesec je prevladoval strah pred računalnikom, kar pa je razumljivo, saj je po tolikih letih monotonega računanja človek dobesedno postavljen pred računalnik, ki ga je pred kratkim lahko le od daleč gledal, ne pa tudi uporabljal pri svojem vsakdanjem delu. Vendar ko so uvideli, da če so pri delu natančni in se držijo napotkov, se delo z računalnikom zelo poenostavi. Po prvih izračunih, ki jim jih je računalnik podal na ekran ali na papir so bili nadvse zadovoljni in so dobili zaupanje v računalnik. Določene pomanjkljivosti smo sproti odpravljali, kar se je dalo sami ali s pomočjo programerjev iz Metalke, ki so te programe računalniško zasnovali po naših željah. S tem se je naš prvi del naloge končal.

Obetamo si še veliko!

Naša naslednja naloga pa je računalniška spremljava proizvodnje in računalniško vodenje skladišč. Za to nalogo smo skupaj s tovarišico Marto Božič, ki je strokovni sodelavec Metalke, tov. Ivanom Koražijem in vodji posameznih TOZD že zasnovali okvirni na-

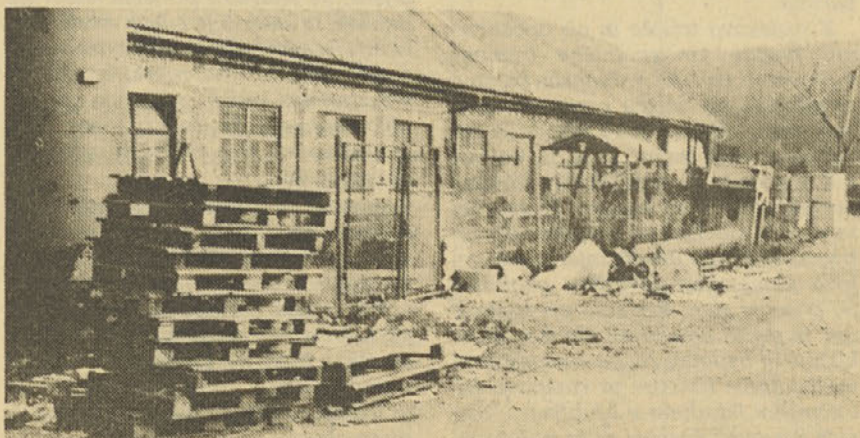
črt, kje naj bi se kateri podatki zajemali in katere podatke naj bi v računalniku shranjevali.

Po novem letu pa naj bi v popolnosti stekla računalniška obdelava podatkov tudi v komerciali. Na računalniku naj bi se vpisovala naročila po posameznih kupcih, izdelovali plani za proizvodnjo, izdelovale fakture in odprema za artikule.

S pomočjo komercialnih planov, bi se nato usklajevali proizvodni plani v pripravi dela proizvodnje. Na osnovi

planov proizvodnje za tekoči mesec bi se dnevno predpisovali dnevni nalogi za proizvodnjo, s pomočjo katerih bi se nato računalniško spremljal vsak artikel posebej vse do skladišča in nato odpremil do kupca. S programom za spremljanje proizvodnje bi dobila tako priprava dela, kot komerciala hitreje podatke o fizičnem gibanju artiklov in bi lahko v določenih trenutkih hitreje ukrepala pri svojem delu.

BOJAN PEŠIČ

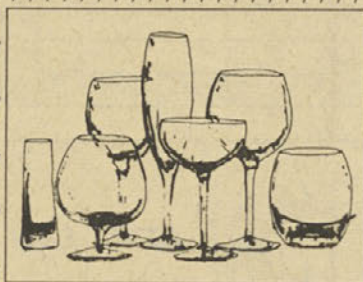

Za urejenost je potrebno le več reda in discipline. (foto Z.N.)

Rogoška

SERIJA KOZARCEV ZA POZNAVALCE

« N A Z D R A V J E »

STEKLARNA
ROGOŠKA
DOLGOLAN
SLOVENSKA
SLOVENSKA
SLOVENSKA
SLOVENSKA
SLOVENSKA

Tekst iz predstavitvene brošure pa vam predstavljamo predvsem zato, ker menimo, da je dobra kombinacija kvalitetnega strokovnega teksta, ki govori o kvalitetnih kozarcih in njihovem pomenu za kulturo omizja in potrebe posamezne vrste pijače.

Glede na dejstvo, da je kvalitetno vino postalo že prava dragocenost, je včasih prav žalostno videti iz kakšnih kozarcev (pa ne pečljatih) se pije. In tu je prostor za naše izdelke!

Steklarna Rogoška že preko šestdeset let proizvaja kvalitetne steklene izdelke za dom in gostinstvo. Trenutno predstavljajo glavno proizvodnjo izdelki iz svinčenega brušenega stekla, vendar je steklarna v svetovnih razmerah tudi upoštevanja vreden proizvajalec kristal in stekla. Kar sedemdeset odstotkov tovrstne proizvodnje izvozimo. Izraz kristalin je trgovsko ime za natrijevo-kalijevo steklo z manjšo, dva do pet odstotno, vsebnostjo svinca v steklu. Osnovna značilnost tovrstne proizvodnje so ročno pihani vitki pečljati kozarci tankih sten iz kvalitetnega stekla, ki je popolnoma čisto in brezbarvno.

Z raziskavo tržišča in ob upoštevanju bogate vinogradniške tradicije v Sloveniji pa tudi v Jugoslaviji, smo se odločili, da tržišču ponudimo pivsko serijo »NA ZDRAVJE«, ki je namenjena vsem tistim, ki želijo, kaj več kot le posodo za pitje. Ročno izdelani pečljati kozarci in kozarci, ki so oblikovani in izdelani po dolgoletnih najboljših steklarskih izkušnjah, bodo gotovo pomembna osvežitev ponudbe. Še posebej zato, ker smo pri nastajanju te serije upoštevali strokovne izkušnje in napatke znane enologinje in predstojnice Katedre za vinarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani - Slavice Šikovec. Posebej za to priložnost je pripravila kratek strokovni tekst, iz

Kristalinska serija »Na zdravje«

Prijetna osvežitev ponudbe na domačem trgu!

Odločili smo se, da vam predstavimo brošurico serije kozarcev za poznavalce NA ZDRAVJE. Gre za novost, ki je bila lepo sprejeta in celovito predstavljena z brošuro, majhnim reklamnim lističem, temu ustrezno dizajnirano darilno embalažo, plakatom itd.

katerega navajamo najpomembnejše izvlečke:

Vsaka lepo pogrnjena miza mora biti v harmoničnem sozvočju med: kakovostjo vina, jedjo in kozarcem. Danes je dober vinski kozarec veliko več kot je posoda iz katere se pije.

Kozarec nam mora omogočiti, da vsaka pijača, najbolj pa to velja za vino - zaživi.

Prav vino je veliko več kot samo pijača. Je enkratni pridelek naravnih danosti, iz katerih je lahko vinska sorta razvila svoj kakovostni dedni potencial v različnih odtenkih, ki sta jih v tehnološki verigi usmerjala pri izoblikovanju vinogradnik in vinar. Zato je vsako vino zase enkratno neponovljiv pridelek.

Vino je posebna pijača, ki se želi odkriti - biti odkrito, se nam ponuditi ter biti osvojeno. Zato zahteva določeno kulturo postrežbe in pitja. Kakovostni vinski kozarec je danes podrejen kakovosti vina. Omogočiti mu mora, da v kozarcu zaživi - spregovori v svoji enkratni kompleksnosti, ki nudi užitek za vsa čutila: uho, oko, nos, tip in okus.

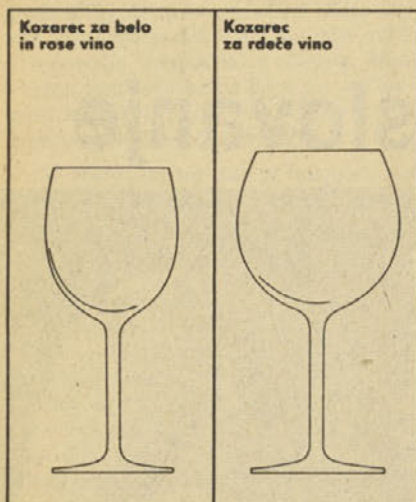
Ne glede na vrsto vina mora biti ko-

zarez prviloma pečljat s podstavkom iz kakovostnega tankega in brezbarvnega stekla. Kupa kozarca mora biti prilagojena osnovnim značilnostim vina. Zato je pravilna oblika kozarca za belo, rdeče in peneče vino zelo pomembna.

Pecelj mora biti dovolj visok, da lahko držimo kozarec brez težav. Samo tako lahko uživamo v lepoti barve, biestrine in vonja vina. Osnovno pravilo, ne samo izbranega pijačevalca vina, ampak kulturnega pitja je, da se kozarec vedno prime za pecelj. Pecelj s svojim osnovnim namenom onemogoča, da bi se vino v kozarcu prehitro ogrelo.

Kupasti del kozarca v katerega se vino neposredno nalije, mora ostati čist, brez prstnih odtisov in tujih dišav, ki jih daje roka. Ko kozarec naslonimo na ustnice, vznemiri zaznavo le teh in notranje sluznice pred pokušanjem vina. Debelo steklo učinkuje grobo, agresivno in otopi čutne celice ter ubije zaznavo vina. Zato se lahko vino po okusu povsem uveljavi le v tankem kozarcu.

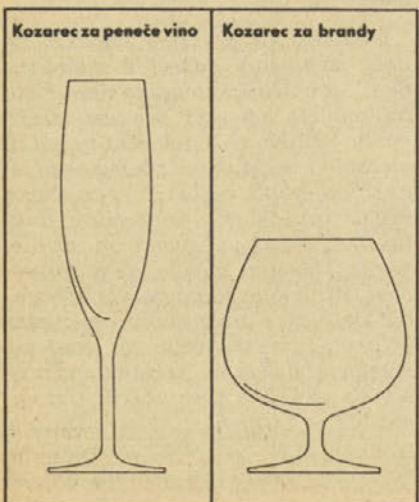
Za **belo vino** je idealen kozarec na dolgem pečlju s kupo v obliki tulipana, ki se zgoraj rahlo oži. Le v takem

kozarcu pride do koncentracije lahko hlapnih sestavin cvetice in svežine sadnih kislin grozdnih jagod. Zgoraj povsem široko odprti kozarec zakrije kisline in prisoten, nepovreti sladkor lahko pride do veljave vsiljivo z delno izgubo najbolj hlapljivih sestavin cvetice.

Rdečkasto rose vino mora biti v okusu podobno belemu vinu. Zaradi tega za ta vina lahko uporabljamo enake kozarce kot za bela.

Za **rdeče vino** mora imeti pravilno oblikovani kozarec na dolgem peclju večjo, bolj trebušasto – jabolku podobno kupo, ki je proti vrhu rahlo zožena. Rdeča vina so v okusu bolj polna, bogatejša z ekstratom, ne samo zaradi polifenolov, kamor spadajo antocijani – rdeča barvila, ampak tudi zaradi večjih mineralnih snovi. Praviloma nalijemo rdeče vino samo do polovice kozarca. Da pride rdeče vino do veljave, mora biti površina, ki pride v kontakt z zrakom, večja: s tem se razvijejo manj izrazite sestavine cvetice rdečega vina, ki skupaj s polifenoli dajejo svojevrstnost cvetici in okusu ter zaznavo bogastvu arome šele v ustih.

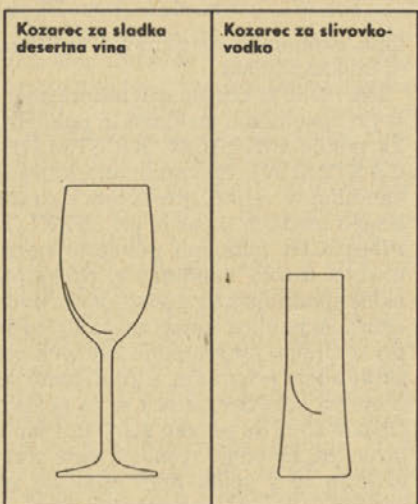

Sladka desertna vina ponudimo v majhnih pecljatih kozarcih, imenovanih tudi sherry, katerih kupa je v obliki ozkega valja.

Peneče vino, nekdanje vino »kraljev« in danes pijača sladokuscev in velikih poznavalcev dobrega vina, spada samo v visok, pecljat kozarec z visoko tulpi podobno oblikovano kupo. Da oko uživa v igri počasnega sproščanja mehurčkov ogljikovega dioksida, mora biti njihova pot čim daljša.

Kozarec za **brandy** je na krajšem peclju, ker kozarca ne primemo za peclj, ampak med dvema prstoma pod kupo. Je močno trebušaste oblike v spodnjem delu in zožene proti vrhu. Vinjak sprošča svoje bogastvo v cvetici, počasi in to enakomerno, pri rahlem segrevanju v dotiku z dlanjo.

Martini spada v skupino specialnih – aromatiziranih vin, ki vsebujejo različne rastlinske koncentrirane arome. Z ozirom na sladkor je lahko suh in

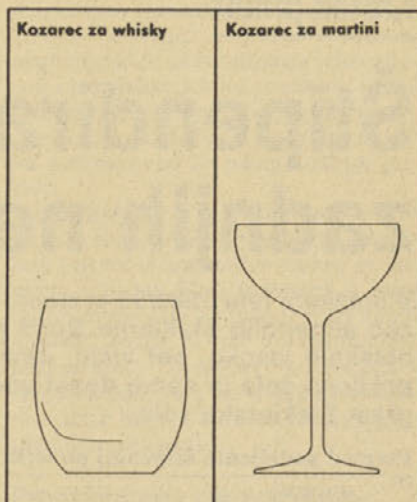
v tem tem primeren kot aperitiv ter bolj ali manj sladek.

Zaradi zeliščnih arom, ki so dodane osnovnemu vinu, mora imeti kozarec obliko odprte kupe na peclju, da je površina martinija, ki pride v dotik z zrakom, čim večja. Rob tankega, finega kozarca se običajno okraši s sladkorjem, pijača pa z rezino limone.

Slivovka je alkoholni destilat maceriranih in prefermentiranih sliv z značilno aromo in razmeroma visoko stopnjo alkohola. Slivovke nikoli ne ponudimo kot aperitiv, ampak digestiv. Velikokrat pa tudi po močnem fizičnem naporu kot vir energije. Zato se običajno spije v enem ali dveh velikih požirkih.

Pravilen kozarec zato ni pecljat, temveč je ozek in pokončen z debelejšim dnom.

Whisky nudi vsakemu barmanu ali gostitelju številne možnosti za pripravo raznih miksov. Običajno se ponudi

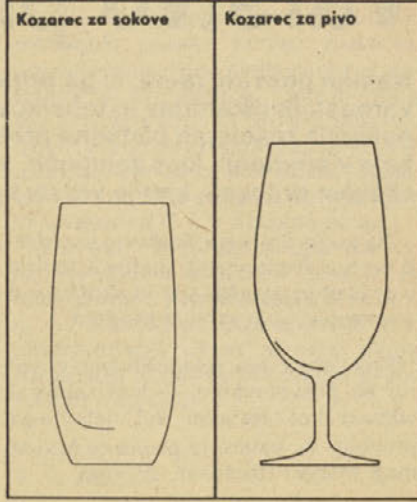
whisky s sodo. K osnovni količini whiskyja (40 g) se samo na izrecno željo gosta doda kocka ledu in nato soda – voda.

Kozarec je običajno brez peclja, rahlo kupast ter proti vrhu odprt.

Pivo je pijača, ki jo naročimo in ne izbiramo kot vino in bi tako lahko s pravilnim kozarcem za pivo iz senzoričnega vidika naredili za izboljšanje kakovosti veliko več. Vsakega sladokusca zelo odbija debelo steklo pivinskih vrčev. V svetu se v vsakem boljšem lokalu ponudi pivo v posebno oblikovanem, pecljatem in tankem kozarcu. Kupa je visoka na dnu trebušasto oblikovana. Le s tako oblikovanim kozarcem bi zadovoljili zahtevnejše pivce piva in jim ob pitju nudili tudi užitek.

Ta serija je namenjena predvsem široki potrošnji. Je edina, ki ima tako široko paleto izdelkov, ki so oblikovani kot zaokrožena celota in istočasno upoštevajo zahteve tako steklarske kot enološke stroke.

Zato to serijo priporočamo tudi izbranim restavracijam.

Kratek prikaz

Štipendiranje in zaposlovanje zadnjih nekaj let

V šolskem letu 1989/90 prejema petindevetdeset učencev kadrovske štipendije Steklarne Boris Kidrič, od tega devet štipendistov obiskuje visoko, pet višjo, devetnajst srednjo, dvainpetdeset pa poklicno šolo in samo deset učencev je vpisanih v skrajšani program Steklarske šole.

Pregled podeljenih štipendij po letih in stopnjah

stopnja leto	II.	IV.	V.	VI.	VII.	skupaj
1986	52	114	30	1	6	203
1987	30	81	27	3	7	148
1988	11	50	22	3	6	92
1989	10	52	19	5	9	95

Iz tabele je razvidno, da nam v zadnjih letih število štipendistov pada. Zaradi samih proizvodnih potreb smo planirali manj štipendij za poklicne šole in nekaj več štipendij za višje in visoke šole, ker so potrebe po visokošolskem in višješolskem kadru večje kot prejšnja leta. Največji del štipendistov se po končanem šolanju tudi zaposli v naši delovni organizaciji.

Pri letošnji dodelitvi štipendij je bilo opaziti, da je zanimanje za določene poklice preveliko, medtem ko je pri drugih primanjkovalo kandidatov ali pa jih sploh ni bilo. Tako je bilo na primer za eno štipendijo – dipl. ekonomist za zunanjo trgovino – prijavljenih 6 kandidatov, medtem ko za štipendijo

dipl. ekonomist za notranjo trgovino ni bilo kandidata.

Prav tako je bilo opaziti nesorazmerja pri specifičnih steklarskih poklicih. Za poklic BRUSILEC KRISTALNEGA STEKLA je bilo zanimanje s strani kandidatov veliko, (predvsem s strani žensk) medtem ko se je pri STEKLOPIHALCIH ponovno pokazalo nezadostno število kandidatov. Steklopihalce spodbujamo z dodatkom za deficitarnost poklica, kateri znaša 400 točk pri srednjem programu in 200 točk pri skrajšanem programu, a kljub temu se premalo učencev odloča za ta poklic. Opazili smo, da se tako starši kot sami otroci ne zavedajo resnosti dane situacije in se v veliki meri odločajo za

Jože Podhraški pri pihanju. (foto Z.N.)

lažje poklice, vendar pa se slej ko prej soočijo z resničnostjo, da po končanem šolanju ni nobene prave možnosti zaposlitve v katerikoli delovni organizaciji.

MARTA KAUČIČ

11. republiško posvetovanje

Varstvo pri delu

Namen posvetovanja, ki ga organizira vsaki dve leti Zveza društev varnostnih inženirjev in tehnikov SR Slovenije je v tem, da na takih posvetih rešujemo bistvene probleme varstva pri delu, ki se pojavljajo v sredinah, kjer delujemo, vsak v svojem specifičnem produkcijskem procesu, kjer je varstvo pri delu sestavni del tega procesa.

Na takih posvetih skušamo aktivirati prenos strokovnega znanja iz teorije v prakso in združiti sile za skupen cilj – uresničevanja varstva pri delu.

Ena izmed tem, o katerih smo govorili na posvetovanju, je bila »aktivni odmori kot sestavni del delovnega procesa« za katero je pripravil referat mag. Marjan Hrušovar, dr. med.

Aktivni odmori kot sestavni del delovnega procesa

Niso nam nepoznani učinki letnih dopustov, tedenskih prekinitev dela, dnevnega oddiha in pavz med delom. Vemo, da vplivajo na delovni učinek poleg sposobnosti, motivacije, aklimatizacije, izvežbanosti in klimatsko-tehničnih pogojev še nekateri splošni pogoji. Poznamo t. i. delovne krivulje, ki

za posamezne naloge in opravila kažejo določene zakonitosti rasti, trajanja na doseženem nivoju, nato padec z možnim porastom pred koncem dela.

Medtem, ko skušamo organizacijo dela, izogibanju odvečnih gibov pri delu, spremenjeno tehniko dela in stimuliranjem delavcev povečati proizvodne učinke, se v določem trenutku srečamo z negativnimi posledicami tega stopnjevanja: delovnimi nesrečami, večjim izmečkom v proizvodnji, fluktuacijo, nezadovoljstvom in utrujenostjo. Nekateri menijo, da je utrujenost tisti faktor, ki povzroči odregiranje delavca z zmanjšanim delovnim učinkom, brezvolnostjo ter željo po spremembi dela ali prekinitvi. To je seveda prevelika poenostavitev, če vemo, da je utrujenost sklop različnih pojavov, ki so med seboj povezani ali ne, so pa odvisni tako od dela, kot od

tistega, ki to delo opravlja. Najmanj kar moramo razlikovati sta obe vrsti utrujenosti: mentalna in telesna. Med obema tema oblikama pa je t. i. utrujenost zasičenosti do katere pride pri monotonih repetitivnih delih.

Pri realno postavljenih normah, ko sta obseg dela in stopnja utrujenosti v korelaciji, je nihanje delovne uspešnosti za 5–60%. To seveda velja za fizično delo. Pri ostalih delih pa je bolj opazna razlika po kvaliteti dela, kar je težje merljivo. Zaradi utrujenosti pride do evidentnega kvalitativnega in kvantitativnega zmanjšanja delovnega učinka, spontanih pavz med delom, poveča se variabilnost hitrosti in kvalitete dela, spremeni se delo posameznih organov in zmanjša se psihomotorna spretnost.

Zmanjšati utrujenost!

Vse te ugotovitve so brez pomena, če ne najdemo osnovnega odgovora: kako zmanjšati utrujenost. Odgovora na to vprašanje ne moremo dobiti toliko časa, dokler ne opravimo analize delovnih mest ob sočasnem spremljanju pokazateljev utrujenosti. Ko dobimo odgovore na ta vprašanja, se srečamo s problemom, kako utrujenost zmanjšati. Doslej najuspešnejši načini so: počitek, zaužitje deficitarnih snovi in uporaba različnih za zdravje neškodljivih stimulatorjev. Trditev slabo poučenih, da je pri relativno nizki izkoriščenosti delovnega časa spontanih pavz dovolj, da delavci ne bi bili utrujeni, ni točna. Takšne pavze predstavljajo bolj motnjo, kot preprečevanje utrujenosti.

Pri organizaciji odmorov se moramo ozirati na štiri glavne faktorje: časovni razpored pavz, njihovo trajanje, število in vsebino. Najboljša je tista organizacija odmorov, ki jo delavci sprejmejo, ki najbolj dviga krivuljo dela in ki najmanj znižuje krivuljo dela proti koncu delovnika.

Časovno je treba organizirati odmor še v fazi maksimalne delovne učinkovitosti, tik preden bi se krivulja začela spuščati. V prvih minutah pavze se zniža utrujenost za 75%, zato dolge pavze nimajo večjega smisla. Primernejša oblika je več krajših pavz.

Po vsebini je odmor lahko pasiven ali aktiven. Prvi je dokaj uspešen pri enostavnih, vendar težkih delih ter odgovornem psihomotoričnem delu.

Pri aktivnem odmoru pride do spremembe predhodne aktivnosti. Najuspešnejši je pri intelektualnem delu in pri fizičnem delih, če z aktivnostmi sproščamo pri delu angažirane mišične skupine in aktiviramo pri delu pasivne mišice. S programiranimi rekreativnimi odmori, ki so sestavljeni iz 8–10 korektivnih in sprostitvenih gim-

nastičnih vaj dvigamo splošno in specifično delovno sposobnost, pozitivno učinkujemo na funkcijo srčnožilnega in dihalnega sistema, dosežemo sprostilni učinek na centralni živčni sistem in dvigamo motivacijo ter vplivamo na emocionalno ugodje zaposlenih. Dodatne učinke lahko dosežemo z glasbeno opremo in pravočasnim menjanjem vaj.

Ustvariti primerno klimo!

Za doseganje predvidenih učinkov mora biti vrsta izpolnjenih pogojev: strokovni tim, ki zna predočiti delavcu pozitivne učinke aktivnih odmorov in negativne posledice pri izostanku letih, organizirana proizvodnja brez večjih zastojev, predočenje učinkov aktivnih odmorov, podpora vodilnih kadrov, ugodno delovno vzdušje in občutek delavcev, daje to angažiranje sestavnih del skrbi za humanizacijo dela in ohranjanje njihovega zdravja, večja produktivnost pa le logična posledica, ne pa osnovni smoter.

Menim, da so priprave za uvedbo aktivnih odmorov vsaj tako pomembne kot njihovo izvajanje. Delavec mora dojeti, da lahko z enakim vložkom energije in enako utrujenostjo ob koncu dela dvigne produktivnost za četrtino. To se mora odražati v rasti OD, kar povečuje motivacijo. Ne moremo mimo podatkov, da je način življenja in dela pripeljal bolezni kosti in gibal na tretje mesto po pogostosti javljanja, da so tovrstne bolezni na tretjem mestu po številu izgubljenih delovnih dni in da so bolezni gibal na prvem mestu delovnih invalidov. Najpogosteje obolevajo osebe med 30 in 50 letom, torej pri vrhu ustvarjalnega obdobja. Med delovno dobo se javi zaradi bolečin v križu 35% ljudi s sedečim delom in 47% fizičnih delavcev. Kljub tem podatkom, težavam, ki jih imajo pri iskanju primernih delovnih mest in zavesti, da posledice takega odnosa zmanjšujejo narodni dohodek in znižujejo življenjsko raven, kažejo mnoge DO do teh problemov pasiven odnos. Na tem področju je tudi zakonodaja nedorečena.

Po drugi strani imamo podatke iz DO, ki so ustrezno pristopili k tem problemom, da se 95% delavcev odloča za aktivni odmor z glasbo. Praviloma nasopa kritični čas, torej najustrenejši čas za aktivni odmor, med peto in šesto uro dela (ne glede na starost zaposlenih). Vemo tudi, da se je za aktivni odmor odločilo že precejšnje število DO, vnema pa je za kmalu splahnela. Kot vzroke za opustitev navajajo najpogosteje sledeče: odpor do novitet in pobjanje entuziazma posameznikov, neosveščenost delavcev in banalizacija teh problemov s strani vodilnih, individualno, netimsko angažiranje, one-

mogočeno spremljanje in prikazovanje učinkov aktivnih odmorov, monotono odmorov, preokupacija rekreativcev z organizacijskimi problemi in neselekcijanim pristopom do aktivnega odmora glede na vrsto del, skratka nestrokovno in neorganizirano pristop.

Razmišljanje o aktivnem odmoru bi ne bilo celovito, če ne bi nekaj trenutkov posvetili tudi tedenskemu in letnemu oddihu. Tudi tedenski in letni oddih bi naj bila aktivna. Prosti dnevi koncem tedna bi naj bili namenjeni tekmovajem delavcev v različnih športnih panogah, kar dviga zdrav tekmovalnih duh in delavce medsebojno tovariško povezuje.

Programirana zdravstvena rekreacija med dopustom

Del letnega oddiha bi morali nameniti programirani zdravstveni rekreaciji in preventivnemu klimatskemu okrevanju bolnikov s kroničnimi boleznimi, predvsem tistimi, ki so v zvezi z delom. Precej DO namenja srestva za te oblike izkoriščanja letnega dopusta. Praviloma pa tako DO kot pristojna zdravstvena služba pojma programirane zdravstvene rekreacije in preventivno klimatsko okrevanje zamenjujejo ali poistovetijo. S programirano rekreacijo se ukvarjajo za tovrstno dejavnost specializirani centri, ki morajo imeti določene pogoje: kader, opremo, objekte, klimo in ustrezno organizacijo. Strokovno vodena rekreacija je namenjena tistim, ki delajo na takih delovnih mestih, za katere vemo, da pogosto pripeljejo do okvar zdravja. Delavec mora pri tem sodelovati z delom dopusta, denarjem in svojim aktivnim organiziranjem, sicer gre za kršitev delovnih obveznosti.

Pri kroničnih bolnikih pride v poštev ustrezno usmerjeno klimatsko okrevanje, ki zavira poslabšanje že nastale okvare in zmanjšuje njene posledice. Tu je prisotno zdraviliško zdravljenje po indikacijskih področjih, ki praviloma poteka preveč rutinsko, premalo usmerjeno glede na vzrok nastanka okvare zdravja. Tudi tu mora biti prisoten aktiven pristop delavca, njegova želja po ohranitvi ali povrnitvi zdravja. Delavec bi zato moral prispevati del rednega dopusta, del sredstev in sprejemati to kot delovno obvezo.

Gre torej za organizirano, permanentno skrb za delavčovo zdravje, ki mora prodrati v našo zavest kot sestavni del naporov pri humanizaciji dela, preprečevanju okvar zdravja, dvigu narodnega dohodka in večanju proizvodnih rezultatov.

Pripravil:
B. ŠVERKO

Čas streznitve!

Burno politično poletje je za nami, del vroče jeseni je že minil, a burnih trenutkov bo v prihodnje še nič koliko. Prišli smo namreč do tiste meje, ko bo potrebno doseči začete reformne procese na gospodarskem, političnem pa tudi drugih področjih. Ne glede na trenutni položaj v naši družbi, je vendarle potrebno priznati, da se je zadnji dve ali tri leta zgodilo v naši družbi več kot prej desetletja.

Nič več ni tabu tem, nič več ali vsaj manj je nedotakljivih področjih delovanja naše družbe, kar je bilo še pred leti nepojmljivo, je danes marsikje že vsakdanja stvarnost. In prav je tako, kajti nemogoče je oznanjati resnico, graditi na nedotakljivosti in monopolu, pri tem pa večina ljudi živi vse slabše.

Nobenega dvoma ni, da je srčika krize v izrazito neučinkovitem gospodarstvu, ki je bilo leta zaverovano samo vase in učinkovito zaščiteno vse bolj zaostajalo za svetom. Svet se nikoli, tudi v najlepših časih, ni vrтел okrog nas!

To, da naša družba v celoti premalo ustvarja, a bi s takšnim delom hotela živeti tako kot naši zahodni sosedje, to je pglavitni temelj naše krize tudi na vseh drugih področjih. Zato nam danes niso dovolj le kozmetične spremembe, ampak temeljite spremembe, ki bodo zagotovile da bomo postali ekonomsko učinkovitejši, ki bodo zagotovile da bomo postali ekonomsko učinkovitejši. Vse drugo je ta trenutek le posledica globoke ekonomske krize, dogovornega in neučinkovitega gospodarstva. Zato moramo upati, da bomo velikim žrtvam navkljub uspeli na-

rediti prepotrebni obrat na tem najpomembnejšem področju premagovanja vsesplošne krize.

In prav to spoznanje, spremembe uravnilijske miselnosti in priznanja dejstva, da je bolje mogoče živeti le z več dela, nam lahko odpre lepše perspektive.

Tudi naša delovna organizacija v minulih desetletjih ni bila imuna in je prevzela prenekatero, takrat sicer samoumevno in »pravoverno« pravilo obnašanja. A danes so časi že drugačni. Gospodarjenje ima svoje zakonitosti, ki se jih ne da izigravati. In prej ko bomo v vseh delih našega poslovodnega procesa to resnico vzeli za svojo in jo v celoti priznali, večje so možnosti našega podjetja, da se utrdi in postane in ostane zdravo in perspektivno podjetje.

Poslovanje nič več ni samo sebi namen. Poslovati je potrebno z dobičkom, zadovoljivo, nagrajevati sodelavce in ustvarjati takšno akumulacijo, ki bo zagotavljala nemoten razvoj.

Lažje je napisati kot realizirati boste pribili. Gotovo, a druge izbire ni. Na nas pa je, da na to pot stopimo, hitro in

Poliranje roba nikakor ni lahko delo. (foto Z.N.)

odločno, kajti že jutri bo lahko prepozno.
Z. N.

Utrinki

Dvodnevni izlet v Kopački rit

Sobota 21. 10. 1989. Ura je pet zjutraj. Pred Steklarno se je zbrala vesela družba – udeleženci izleta v Kopački rit. S polurno zamudo smo se odpeljali preko Krapine, Zagreba, Slavonskega Broda, Djakova do Osijeka. Po večkratnih postankih in kosilu smo prispeli na cilj – Kopački rit.

Kopački rit je močvirno področje, 16.000 ha ograjene površine, ki se razprostira med reko Donavo in Dravo v Baranji. Na tem področju se nahajajo tri velika jezera. To so: Kopačko jezero, Belo jezero in Sarvaška bara.

Rezervat Kopački rit je za obiskovalce odprt od leta 1982 in z njim upravlja Lovsko gozdno gospodarstvo Jelen.

Do leta 1982 je bil rezervat v sklopu Titovega lovišča »Tikveš«. Rezervat Kopački rit je najbolj znan po pticah.

Do sedaj so zaznali 267 vrst ptic, ki so v rezervatu se odselijo čez zimo in ponovno vračajo. Med najbolj znanimi so: velika bela čaplja, črna štorčija, divja goska, divja raca, orel, galeb. Zaščitni znak Rita je kormoran. Zna-

čilno za to ptico je, da poje več rib dnevno, kot je sama težka.

Življenje, selitev in ponovno vračanje ptic proučujejo znanstveniki s pomočjo prstanov, ki jih nosijo ptice na nogah. Ugotovili so, da se ptice selijo tudi do juga Afrike in se ponovno vračajo v Kopački rit.

Ne vode, ne ptic ...

Rezervat Kopački rit smo si ogledali z ladje, ki nas je popeljala po enem izmed kanalov rek Donave in Drave. Bili smo malo razočarani, saj vode ni bilo. Reka Donava in Drava imata zelo nizek vodostaj. Tudi ptic ni bilo. Ptice

so letošnje leto odletele v toplejše kraje kar dva meseca prej kot običajno.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo in proučujejo življenje ptic, povezujejo ta pojav z mrzlo zimo.

Kljub temu, da nismo videli lepote mnogih ptic, smo preživeli lepo popoldne v tišini in lepoti divjine Rita.

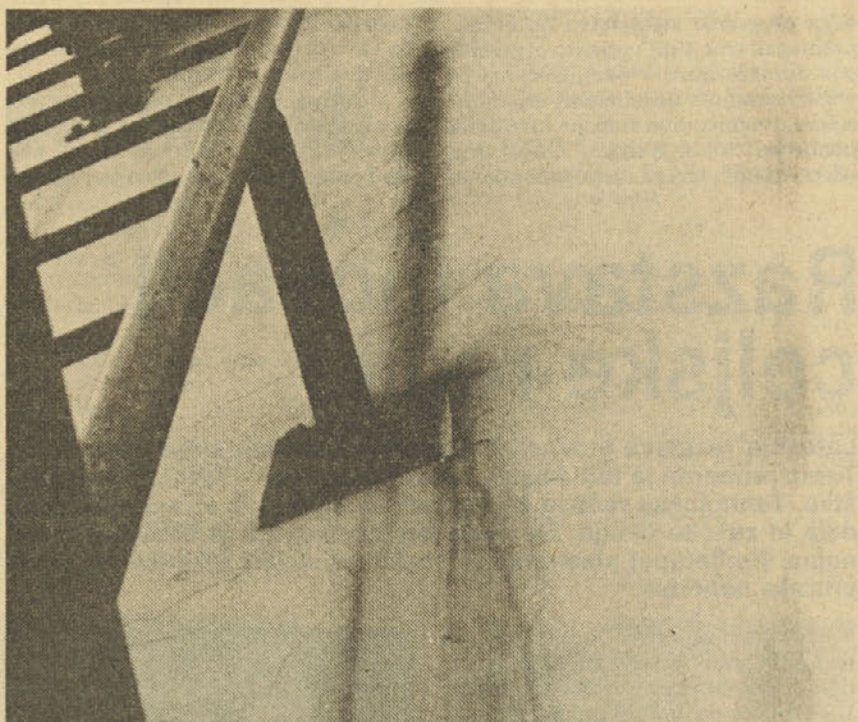
Pot nas je vodila v Vukovar, kjer smo se nastanili v hotelu ob Donavi, ki je dobil v mesečni noči še poseben čar.

Naslednji dan nas je pot vodila v Djakovo, kjer smo obiskali znano kobilarno za prirast in dresuro športnih konj ter prečudovito katedralo, staro več kot sto let.

In kam zdaj? Zopet na avtobus. Udeleženci izleta ugotavljamo, da smo se preveč vozili, preveč časa smo porabili za vožnjo z avtobusom. Vožnja je bila mučna, nezanimiva, čeprav smo imeli več organizatorjev izleta, ki pa nam niso znali pravilno predstaviti tega lepega dela naše domovine, imeli pa so posluh za naše skromne želje (kavica, nakup spominkov).

Minilo je, kljub temu s prijetnimi vtisi.

M. S.

Korozijska je marsikje že močno »načela« naše fasade. (foto Z.N.)

Naš izziv

Podsredški grad

Del gradu Podsreda, slovenskega lepote iz romantike, odpiramo po skrbnem delu strokovnjakov s področja kulturne dediščine in ob velikem entuzijazmu, ki so ga pred desetimi leti pričeli podsredški mladinci, danes pa ga nadvse profesionalno nadaljujejo delavci Spominskega parka Trebče in nekateri zanesenjaki.

Hote ali nehoti je možno ugotoviti, da vidijo večje vrednote gradu in tega prostora, ljudje ki prihajajo od drugod, posebej še tisti, ki jim predstavlja dolina Bistrice nekaj več kot geografijo in kulturni spomenik, nekaj več od gole stavbe. Nekakšna okrogla miza v organizaciji izvršnega sveta skupščine občine Šmarje, je pred dnevi odprla široko paleto vprašanj in tegob področja Spominskega parka, ki obsega takomenovani »južni del občine«. Iz ust predstavnikov krajevnih skupnosti je prišlo veliko kritičnih misli, zlasti tistih, ki so povezane s pogoji življenja hribovitih kmetovalcev, zaostajajoči možnosti zaposlovanja v tem okolju, zaskrbljujočemu staranju prebivalstva ob nujnem valu izseljevanja mladih itd. Z veliko prizadevanja pričujočih smo iskali izhod, ki bi bil najbolj podoben nujni preobrazbi družbe in bi na tej osnovi reševal tudi našeta vprašanja.

Katere so oziroma bi bile komperativne prednosti tega področja? Zdravo

okolje, torej možnost pridelave zdrave hrane, lepa in čista narava ter z njo

Grad v Podsredi.

turizem; kmetijstvo z dopolnilno dejavnostjo, zaposlovanje v nekakšnem središču in poboljšanje socialnodemografske strukture.

Tudi mi sodelujemo!

Čeravno Kozjanski steklarji nismo ponudili denarja, smo se po svojih močeh potrudili, da bi dali svoj začetni prispevek. Vodili smo akcijo zbiranja starega stekla za začetno muzejsko zbirko, ki bo tudi za tradicijo steklarstva v občini nekakšen prispevek. Ponudili smo tudi pomoč za kreacijo ži-

vega programa steklarstva na gradu, predlagali smo tudi varianto organizacije domače obrti v okolju, ki naj bi v sodelovanju s turističnimi organizacijami dvignila nivo splošne turistične ponudbe. V organizaciji programa »SPT« želimo izvesti razne kolonije, še

posebej na temo oblikovanja v steklu in tako privabiti goste iz različnih delov domovine in sveta.

V vsebolj izraženem razvoju turizma v občini računamo, da bo tudi grad Podsreda in prostor Spominskega parka Trebče pomemben člen te bogatiti-

ve in da bo kot takšen aktiviral tudi tiste dejavnosti, ki naj pomenijo ohranjanje življa na kozjanskih bregačah in izziv tu živečim ljudem za dopolnilno dejavnost, ki bo omogočala boljše materialne pogoje življenja.

JOŽE BOŽIČEK

Razstava inovacij celjske regije

Letošnja razstava inovacij v Štorah je nekoliko širše usmerjena. Temu primeren je tudi naslov razstave: Znanje – razvoj – podjetništvo. Tehnološke rešitve so največkrat povezane z racionalizacijo dela in zaščito okolja. Za videz teh izdelkov pa je likovna rešitev nujna. Podjetnost plasiranja je vsekakor važen zaključen krog, ki prinaša dohodek.

Ker nismo vsi za vse, je potrebno pri usposabljanju upoštevati nagnjenost učenca za primarno delovno mesto. Usmerjanje pa je dolg proces, ki traja vse življenje. Nas trenutno zanima kader, ki se šele šola. Nadarjeni učenci, podobno v srednjih šolah, lahko dvignejo nivo kvalitete nad povprečje. Že danes so nekatere osnovne in srednje šole opozorile nase s svojo izvenšolsko dejavnostjo. Bistvo interesne dejavnosti pa je ravno v njeni prostovoljnosti. Za razliko od rednega pouka, tukaj učenci počno tisto, kar si sami želijo, še pomembnejše je, da jih k delu nihče ne sili in tako nimajo občutka prisile. Mnoge dejavnosti, ki so v OŠ še negovane, se v srednjih prekinejo. Pri nas je to likovni pouk ali drugače povedano ustvarjalnost, kreativnost. Talent ali nadarjenost je samo osnova, ki šele z marljivim delom daje zaželjene rezultate. Vsi učni programi so prilagojeni povprečni sposobnosti učencev. Nadarjeni učenci se lahko z dodatnimi, zahtevnejšimi nalogami izpolnjujejo. V slučaju likovnega krožka jim z razstavo omogočimo tudi predstavitev njihovega dela.

Izredno važen vzgojni moment je, da ti učenci delajo v inovativnem okolju. Učenec spoznanja šele pridobiva, za to mora imeti možnosti za ogled razstav, likovnih stvaritev, dostop do literature, kreativne rešitve v steklu in podobno. Sodelovanje z zunanjimi dejavniki-umetniki pa je skoraj neizogibno.

Vse to je praktično težko združiti. Največkrat ostane na nivoju učenec-mentor. Če pa mentorja ni, se nadarjen učenec izgubi v sivini povprečnosti. Redki individualisti danes delajo s takimi učenci bolj ali manj samoiniciativno.

Tudi raziskovalne naloge, inovacije in podobno, ki so že napravljene v šolah največkrat ostanejo v predalih. Vsako sistematično delo daje svoje rezultate. Ti rezultati bi naj koristili družbi, torej tovarni, ki naj bi si s tovrstnim sodelovanjem tudi ustvarjala svoje image.

Osnovna misel zadnjega posveta inovatorjev in mentorjev je, da anonimnost v tej zvrsti ni koristna nobenemu.

REMI KOČICA

Branka Gluhak pri brušenju zunanjega roba svečnika. (foto Z.N.)

Oktober 1989

Kadrovske zanimivosti

Stanje, dne 31. 10. 1989 po TOZD-ih

TOZD Osnovna izdelava	606
TOZD Dodelava	185
TOZD Kristal	695
TOZD Dekor Kozje	234
TOZD Servisne dejavnosti	98
TOZD Delavske restavracija	35
Delovna skupnost skupnih služb	240
<hr/>	
Steklarna »B. K.«	2093

Prišli so:

V TOZD Osnovna izdelava za določen čas 1 leta Anton Skela, Zvonko Ivanjko, Anđelko Klasič, Matija Ko-

zlevčar, Mitja Strašek in Mladen Krizmanič vsi odnašalci,

iz JLA so se vrnili Zdravko Škrblin krogličar in Milenko Ilijaš odnašalec;

v TOZD Dekor za določen čas 6 mesecev Mojca Klakočer in Zvonka Moškon čistilki stekla;

v TOZD Servisne dejavnosti za določen čas 6 mesecev Danijel Ljuljđuraj in Franc Gotlin pripravnik II. st.;

v DSSS iz JLA se je vrnil Miro Bosnar skladišni delavec.

Odšli so:

Iz TOZD Dodelava v JLA je odšel Marijan Žnidarec brusilec II. v grobi brusilnici

odpoved Angela Šket brisalka stekla,

iz TOZD Kristal odpoved Danica Filipič brisalka stekla in Boris Boršič polirec;

iz TOZD Servisne dejavnosti invalidsko upokojen Drago Mlinar električar-skupinovodja;

Poročile so se:

Brigita Kerneža poročena Sajko

Rodili so se:

Sara Brezinščak, hči Sanje, Renata Plavnik, hči Irene, Tamara Trunkelj, hči Marka in Sandra Pušaver, hči Damjane.

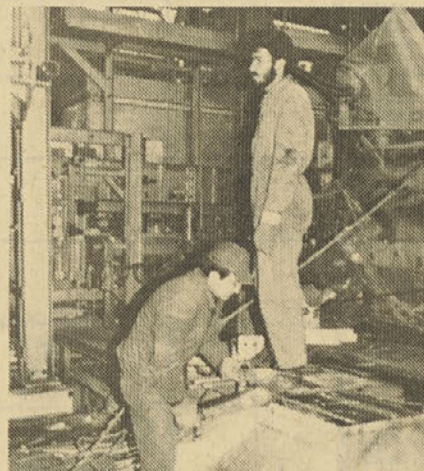
Vsem iskreno čestitam!

Sestavila:

METKA STIPLOVŠEK

Pri prisiljeni drži je aktivni odmor že kako dobrodošel.

Izdelovanje jeklene konstrukcije peči.

Slavko Gajšek in Drago Žerjav pri vsakdanjem delu.

Mojster izmenovodja Ivan Štefanič pri vsakdanjem delu. (foto: Z. Novak)

Za razvedrilo

Nagradna križanka št. 157

Med reševalce nagradne križanke št. 157 bomo razdelili za 222.000 dinarjev nagrad, in sicer prvo nagrado 91.000 dinarjev, drugo nagrado 72.000 dinarjev in tretjo nagrado 59.000 dinarjev. Pravilne rešitve nagradne križanke pošljite na naslov uredništva Steklar, Steklarna »Boris Kidrič«, 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1, ali pa jih oddajte v skrinjico za časopis Steklar pri vhodu v steklaro. Pri tem ne pozabite pripisati na pisemsko ovojnico z rešeno križanko: ZA NAGRADNO KRIŽANKO ŠT. 157. Rok za oddajo rešitve je 15. november 1989.

Žreb je razdelil nagrado nagradne križanke št. 156 91.000 dinarjev prejme SAMO SITER.

Nagrajencu čestitamo!

Pravilna rešitev nagradne križanke: Vodoravno: Benjamin Ipavec, elektrostatika, sin, Aon, drobir, Etna, žig, mapa, dnina, juta, AR, JA, trg, glič, Edvina, atlant, Rakovnik, osar, bula, aorta, tla, ože, Alja, zenit, obnova, klinika, masker, mlakar.

UREDNIŠTVO

AVTOR YINKO KORENT	ORGAN, KI OMOGOČA DIHANJE	PROSTOR Z OJAJE- VALNIMI NAPRAVAMI	LIK HRV. IGRALCA MARTINA SAGNERJA	POŽETA NJIVA, STRNIŠČE	FR. IGRAL (MAURICE) - TENOR NAZAJ	ČUSTVO	ZA POL- TON ZNIZA- NA NOTA -d-	VNETJE SKLEPOV	RISBA TONE KROVNIK	SLOV. PISATELJ (MARJAN, METULJ)	DLAKE NAD OČESOM	ŽAKELJ	STRPNOST, TOLE- RANCA	STEKLAR
GRAD S STEKLAR- SKO RAZ- STAVO									LAZ, TREBEŽ, KRČEVINA					MED ŽITOM RASTOČI PLEVEL
KRAJ NA MURSKEM POLJU									DELNI PRISPEVEK, DEL PO- SOJILA					
HITROST, URNOST									DEL GRLA STROJ ZA KOPANJE JARKOV					
ŠOLAR							RJAVA ŽIVALCA HČERIN MOZ							
PLAČILNO SREDSTVO				BENEŠKI RENE- SANČNI SLIKAR							NADAY, NAPLAČILO SPOROČILO, OBVESTILO			
ANDRES VALDES			GOSPO- DARSKI PROPAD, KONKURZ	KRAD- LJIVEC, ZMIKAVT	MESNA JED POLJSKI DRAMATIK								ALUMINIJ RESASTA PŠENICA	
STEKLAR	ČLOVEK Z ASTMO PASTIR OVAC									AROMA PRED- STOJNIK DEKANATA				
ŽRTVENIK						ČLOVEK, KI RAD PIJE	MUČITELJ PREIZKUS ZNAJJA							GL. MESTO ZAHODNE SAMOE (IZ ČRK AAIP)
NAVDU- ŠENOST ZA KAJ								KOŠČEK KRUHA SL. LITE- RAT (MATEJ)						
PREBI- VALEC ČICARIJE				OD SREČE ODVIŠEN IZID					KONOPLJE- NA VRV TANTAL					
ALEK- SANDAR				TUJA DREVESNA VRSTA							GRŠKA ČRKA (PREME- ŠANI IKS)			
EDEN, PARADIŽ				GOSTA TEKOČINA, TER							OČE			

Glasilo »Steklar« ureja uredniški odbor: Boris Firer, Anton Jost, Magda Jurjec, Zlatko Novak, Zvezdana Strašek in Franc Županič. Predsednik izdajateljskega sveta Alojz Juhart. Predsednik uredniškega odbora Boris Firer. Glavni in odgovorni urednik Zlatko Novak. Tajnica uredništva Vida Juhart – Tehnično urejanje Igor Glavan – Uredništvo »Steklarja«: Steklarna »Boris Kidrič«, 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1, telefon (063) 811-611 – Glasilo izdajata Steklarna »Boris Kidrič« in Steklarska šola – Rokopisov in fotografij uredništvo ne vrača – Naklada 2500 izvodov – Tiska ČGP »Delo«, TOZD Tisk časopisov in revij, Ljubljana.